

Sanahelinää

Ristikoiita moititaan toisinaan sanastosta, joka ei ole ihmisten aktiivisesti käyttämää kieltä. Osa sanoista onkin niin kutsuttuja fakkisanoja, jotka eivät juuri ristikoiden ulkopuolisessa maailmassa vapaina kirmaile.

Fakkis sanat elävät ja voivat paksusti ristikoiden sisällä. Osa niistä ei välttämättä tulisi kuitenkään ikävä, jos sukupuutto ne hävittäisi pois haahuilemasta.

Sanaston hyvyyden arviointi on kiperämpi juttu. Joskus kirjainten puolesta paikoilleen solahtava harvinaisempi paikannimi toki pelastaa laatijan hetkellisestä ahdingosta. Ratkojan hihat voivat tietysti ennen pitkää hiiltyä, jos liian usein mennään riman alta eikä rimaa hipoen yli. Joskus laatija voi joutua syömään sanaan.

Huonokin fakkisana harvakseltaan viljeltyinä on parempi kuin tekemällä tehty yhdysana, joka ei oikeasti tarkoita mitään. Miltä kuulostaisivat vaikka TAPASMUTU, ANANASTATAMI tai TATARSATAMA?

Jokaisella ihmisellä on päässään ihan ikio- oma sanavarasto, jonka sisältöä ja rakennetta ei ole valtioneuvosto tai paikallishallinto määritellyt.

Sanoja kertyy elämän varrelta sekä aktii-

viseen että passiiviseen sanavarastoon. Aktiivista sanavarastoa käytetään jatkuvasti, kun taas passiivisen sanavaraston sanat tunnistetaan ja ymmärretään, mutta niitä ei syystä tai toisesta normaalisti käytetä.

Laatijalla on erinomainen tilaisuus tutustuttaa ratkojaa uusiin sanattavuuksiin tai muistuttaa onohduksen partaalle vähä vähältä suistuvista sanaressukoista. Ilman antiikin historian tuntemustakin on tullut monelle ratkojalle selväksi, että STOA on pylväshalli. ALAI voisi olla jopa tuttu koulun maantiedosta, mutta ATIU on melkoisella varmuudella tullut tutuksi vasta ratkonnin kautta.

Aivan mahtavia suomemme sanoja ovat UKULI, UTALA, OLAS ja INUA, vaikka osa niistä onkin enemmän murre sanoja. Mahtavasti suuhun sopivia ja vieläpä ristikkoystävällisin kirjaimin rakentuneita!

Vaikka joku sana hiipuisikin yleisestä käytöstä, voi se muutamalle yksilölle olla edelleen käsin kosketeltavan totta. TALLAS on paitsi noin Keravan kokoinen kaupunki Kirgisiassa myös eräänlainen veneitä varten rakennettu suoja. Siinä missä kuudennen polven kaupunkilainen ei ole koskaan rannoilla lorviessaan talaaseen törmännyt, jollakulla vähemmän taajan seudun asukkailla sellainen voi olla ihan omassa kotirannassaan veneen suojana.

Pasi Paavilainen

pasi.paavilainen@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:

www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/